

El Graell

Alpens

Ubicació

Comarca: Lluçanès
Lloc/Adreça: Sector sud del terme municipal
Emplaçament A 2000 metres de la carretera BP-4654, punt quilomètric 15'100

Coordenades:

Latitud: 42.11309
Longitud: 2.08545
UTM Est (X): 424393
UTM Nord (Y): 4662737

Classificació

Número de fitxa 08004 - 10
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern
Segle XVII-XVIII
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Tot i que presenta diverses reformes, conserva l'estructura i bona part dels materials i elements constructius originals.
Protecció Legal
Observacions protecció: Normes subsidiàries de planejament, Alpens 1996
Número inventari Sí, IPA. 22446
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 002A00047
Fitxes associades:
[Sant Joan del Graell](#)
Autoria de la fitxa Marta Homs i Jordi Compte

Descripció

Masia de grans dimensions assentada en una vessant del turó, formada per un volum principal (la casa principal) de planta rectangular de planta baixa, primer pis i golfes que presenta diversos cossos adossats fruit de les ampliacions fetes al llarg del temps i un volum de planta rectangular (la masoveria) de major altura adossat a llevant de la masia. Els dos volums tenen teulada de doble vessant amb aigües a la façana principal i murs de càrrega de maçoneria de pedra amb arrebossat parcialment degradat. Presenta carreus treballats a les cantonades i reformes amb maó en alguns panys de paret.

La façana principal del volum central mostra dues parts diferenciades. La part de la dreta, més antiga, presenta a la planta baixa quatre petites finestres a mode d'espitllera disposades irregularment. Al primer pis hi ha tres balcons amb base de pedra, el central més gran, emmarcats amb brancals i llinda de pedra motllurada i a les golfes cinc finestres, dues són emmarcades amb pedra treballada. La part de l'esquerra a nivell de planta baixa hi ha una finestra apaïxada emmarcada amb pedra bisellada i un portal a l'extrem esquerra, emmarcat amb grans carreus de pedra treballada, coronat amb arc rebaixat, en la dovella central hi ha la data inscrita de 1783, força erosionada. A nivell de primer pis hi ha una galeria formada per quatre arcs de mig punt separats per pilars de pedra octogonals amb base i capitell motllurats. A nivell de golfes hi ha una altre galeria de vuit arcs rebaixats de menors dimensions separats per pilars de pedra quadrats amb senzilla imposta.

La façana oest del volum principal presenta a nivell de planta baixa una doble estructura de pedra i teulada de doble vessant d'ús agropecuari. Presenta una ordenació de dues finestres per planta. Les del primer pis amb brancals i llinda de pedra motllurada amb petit arc de descàrrega a sobre, la de l'esquerra amb ampit motllurat i la de la dreta tapiada amb maó. Les de les golfes estan emmarcades amb pedra bisellada i ampits motllurats, força erosionats.

La façana nord del volum central està estructurada en tres parts. La part dreta té una porta d'arc rebaixat emmarcada amb carreus de pedra treballada i una finestreta emmarcada amb pedra bisellada a l'esquerra. Al primer pis, a la dreta, una finestreta emmarcada amb pedra bisellada i a la seva esquerra una finestra transformada amb balcó emmarcada amb pedra motllurada i amb un petit arc de descàrrega a sobre. A les golfes, dues finestres d'iguals mides emmarcades amb pedra bisellada, la de la dreta amb ampit motllurat. De la part central de la façana en sobresurt un cos perpendicularment. A la façana oest d'aquest cos hi ha tres finestres a nivell de primer pis i una a nivell de golfes; destaca la de l'extrem dret del primer pis, emmarcada amb brancals i llinda de pedra motllurada i ampit motllurat. En les façanes nord i est d'aquest cos, es repeteix fins a sis vegades l'estructura de finestra emmarcada amb pedra treballada a nivell de primer pis i finestreta emmarcada amb maó i llinda de fusta just a sobre. A la part esquerra de la façana hi ha dues obertures per planta destacant la de l'extrem dret de les golfes, emmarcada amb pedra bisellada.

A la banda esquerra de la façana est del volum principal hi ha tres obertures, una porta i una finestra a nivell de planta baixa i una finestra a nivell de primer pis, emmarcada amb ampit motllurat i brancals i llinda també motllurats amb la data inscrita de 1642. A la part dreta d'aquesta façana hi ha adossat el volum de major alçada, format per planta baixa, dos pisos i golfes. A la façana est hi ha una única obertura emmarcada amb pedra bisellada a nivell de golfes. A la façana sud, a planta baixa, hi ha una porta emmarcada amb pedra motllurada, al primer pis una finestra emmarcada amb pedra treballada i una petita finestra. Al segon pis i a les golfes hi ha una única finestra al centre emmarcada amb pedra treballada. La façana oest hi ha una única obertura a nivell de golfes.

Observacions:

Per la part de migdia, clou l'edifici una lliça tancada a la part oest per una estructura d'ús agropecuari amb una porta de la lliça original integrada, un mur de pedra paral·lel a la façana i diverses estructures

de pedra a l'extrem est una de les quals té una porta emmarcada amb pedra treballada a la llinda en la qual hi ha inscrita la data de 1784.

Al voltant de l'edifici hi ha diverses estructures modernes d'ús agropecuari d'entre les que destaca la pallissa, descrita en una fitxa individual. També és remarcable la capella de la masia, situada a uns 50 metres al sud, també descrita en una fitxa individual.

En la façana sud de la masia es conserven diverses parts de mur de càrrega arrebossats i pintats amb formes que imiten carreus treballats i disposats en filades regulars.

La masia del Graell està situada al sud-oest del nucli urbà d'Alpens, en el pendent d'un turó que l'arrecera del vent del nord i a mig camí entre les valls de les rieres Lluçanès i Gavarresa.

La masia també era coneguda antigament com Griells o Griell, topònim encara vigent.

Història

La masia del Graell és una de les més poderoses i antigues del terme. No trobem la masia documentada fins a finals del segle XV, en el fogatge de 1497, encara que probablement té uns orígens anteriors. Torna a aparèixer reflectida en la documentació parroquial del segle XVI i en el llibre de consuetud de 1638 on es reflecteix un llistat de les cases o famílies que en aquell moment hi havia al poble i al terme parroquial. La construcció actual, però, correspon a una edificació del segle XVII i amb ampliacions al llarg del segle XVIII.

Bibliografia

IGLÉSIES, J, El fogatge de 1497. Estudi i transcripció, FSVC Dalmau, Barcelona, 1992.

Inventari del Patrimoni Arquitectònic d'Alpens, Àrea de Coneixement i Recerca, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, revisat a l'abril de 2006.

PLADEVALL, A, Viatge a les masies osonenques (38). El Graell d'Alpens, dins Setmanari Ausona, 3 de setembre de 1982.

PLANES, J.A, Alpens. Una història del Lluçanès: pagesos, paraires i carlins, Ajuntament d'Alpens, 1999.

